

Sygn. akt II CSK 555/20

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa A. A.
przeciwko K. P.
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 czerwca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 marca 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 marca 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanego K. P. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 listopada 2019 r., i nakazującego pozwanemu - w uwzględnieniu powództwa A. A. - opublikowanie w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku, na pierwszej stronie gazety Miasto K., na stronie głównej internetowego wydania Miasta K. oraz w gazetach internetowych na portalach: (...), (...), (...), (...), w zakładce aktualności przez okres następujących po sobie 30 dni, oświadczenia w ramach o powierzchni 15 cm x 15 cm, czcionką Times New Roman o wielkości 14 pkt, o treści: „K. P. przeprasza Pana A. A. za rozpowszechnianie nieprawdziwych i zniesławiających Jego osobę informacji. Przeprasza również za zamieszczanie obraźliwych pomówień i

insynuacji” i zasądzającego od pozwanego na rzecz Hospicjum w K. kwotę 3.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Od wyroku Sądu drugiej instancji skargę kasacyjną złożył pozwany. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Wskazał, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni art. 23 i art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 54 ust. 1 Konstytucji, które budzą bardzo duże rozbieżności w orzecznictwie. Ponadto zdaniem skarżącego skarga jest oczywiście uzasadniona z przyczyn przytoczonych w uzasadnieniu zarzutu skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl. i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/04, niepubl.).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia tych wymogów. Kolizja pomiędzy prawem do wolności słowa, a prawem jednostki do ochrony czci będzie bowiem zawsze rozwiązywana w okolicznościach konkretnej sprawy, a Sąd w każdym indywidualnym przypadku będzie określał zakres udzielanej ochrony (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2017 r., IV CSK 131/17, niepubl. i z dnia 23 marca 2017 r., V CSK 262/16, niepubl.). Przywoływane przez skarżącego orzeczenia sądów rozwiązujące konflikt między tymi wartościami - w sposób determinowany okolicznościami konkretnych spraw - nie dowodzą zatem wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie jest bowiem możliwe ustalenie *in abstracto* stałych i sztywnych granic ochrony dóbr osobistych w sposób w jaki tego oczekuje skarżący.

Zasady rozwiązywania konfliktów między wyżej określonymi kolidującymi wartościami wynikają z bogatego w tym przedmiocie orzecznictwa Sądu Najwyższego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Jeżeli rozpowszechniany materiał zawiera fakty podlegające wartościowaniu prawda - fałsz, to co do zasady informacje te muszą spełniać kryterium zgodności z prawdą, i to zgodności rozumianej całościowo, a nie ograniczającej się do wyrwanych z kontekstu okoliczności czy zdarzeń, które mogą oddawać półprawdę, ale też - odpowiednio dobrane - kształtować obraz rażąco nieprawdziwy. Przedstawianie naruszających cudze dobra osobiste informacji nieprawdziwych nie mieści się w granicach dopuszczalnej swobody wypowiedzi, manipulowanie prawdą o rzeczywistości nie może być bowiem akceptowane. Społeczeństwo nie odnosi żadnej korzyści z wolności słowa pozbawionej odpowiedzialności, rozumianej, jako aprobata dla rozpowszechniania informacji nieprawdziwych (por. m.in. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 26 kwietnia 1995 r. *Prager i Oberschlick v. Austria*, skarga nr 15974/90, A.313, z dnia 24 lutego 1997 r. *De Haes i Gijlsels v. Belgia*, skarga nr 19983/92, Reports 1997-I, z dnia 27 lutego 2001 r., *Jeruzalem v. Austria*, skarga nr 269558/95, ECHR 2001-II, z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie nr 49017/99 *Pedersen i Baadsgaard przeciwko Danii*, z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie nr 18235/02 *Dąbrowski przeciwko Polsce*, z dnia 18 września 2012 r.

w sprawie nr 39660/07 Lewandowska-Malec przeciwko Polsce oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2004 r., III CSK 329/02, OSNC 2005, nr 3, poz. 45, z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 622/04, niepubl., z dnia 23 września 2009 r., I CSK 346/08, OSNC 2010r., nr 3, poz. 48, z dnia 28 stycznia 2010 r., I CSK 217/09, OSNC 2010 r., nr 6, poz. 94, z dnia 2 lutego 2011 r., II CSK 393/10, niepubl., z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CSK 270/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 94, i z dnia 18 lipca 2014 r., IV CSK 716/13, OSNC 2015, nr 7-8, poz. 87, z dnia 21 maja 2015 r., IV CSK 557/14, niepubl., z dnia 29 listopada 2016 r., I CSK 715/15, niepubl., z dnia 30 czerwca 2017 r., I CSK 621/16, niepubl.). Przytoczona we wniosku argumentacja nie wykazuje zatem, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego, sprzyjało rozwojowi prawa, a jednocześnie miało znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl., i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzeczenia)

W skardze kasacyjnej - brak jakiegokolwiek - wyodrębnionego wywodu, który zawierałby argumentację mającą przemawiać za tezą skarżącego, że jego skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie zastępuje tego wywodu uzasadnienie podstaw kasacyjnych, gdyż przytoczenie i uzasadnienie podstaw (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) stanowią oddzielne wymagania skargi, które realizują różne funkcje i muszą być spełnione odrębnie (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52). Skarżący nie uwzględnił, że przy orzekaniu o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy bada jedynie wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego motywy, nie wnikając w treść podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., i z dnia 15 marca 2019 r., IV CSK 376/18, niepubl.).

Ponadto, skarżący konstruuje wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, opierając go na wybiórczym cytowaniu elementów stanu faktycznego, w sposób sprzeczny z podstawą faktyczną rozstrzygnięcia, którą Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1997 r., II CKN 359/97, niepubl. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 1999 r., I CKN 1056/97, niepubl.). Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika bowiem, że formułował wypowiedzi godzące w dobra osobiste powoda (np. oszust, łobuz, gangster), jego wypowiedzi nie znajdowały dostatecznego oparcia w faktach dotyczących prowadzonej przez powoda działalności związanej z prowadzeniem prosektorium, wywołując u potencjonalnego odbiorcy poczucie, że powód jest osobą nieuczciwą i były formułowane w sposób pozwalający na ich bezpośrednie powiązanie z powodem. Skarżący nie zweryfikował swojej postawy po uzyskaniu informacji, które powinny go do tego skłonić, a jego wypowiedzi nie były powściągliwe i zachowawcze.

Udzielenie powodowi ochrony jego dóbr osobistych w wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym sprawy nie dowodzi zatem oczywistej zasadności skargi, skoro koresponduje z prezentowaną w orzecznictwie wykładnią art. 23 i 24 k.c.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

jw